

JOSEP MASSOT I MUNTANER

ELS ORÍGENS DE «LLENGUA & LITERATURA» I (1986)*

L'aparició d'aquest primer volum de «Llengua & Literatura» que avui celebrem amb vosaltres representa la culminació d'una idea que ve de molt lluny. Ara fa una quinzena d'anys, coincidint amb l'aparició dels «Estudis d'Història Medieval» dedicats a Ferran Soldevila i editats per la Societat Catalana d'Estudis Històrics (1969...) i amb el primer col·loqui multitudinari de la futura Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (Amsterdam 1970), vaig pensar seriosament en la conveniència de crear un òrgan periòdic que donés fe de vida de la història de la literatura catalana, que posés al corrent de la bibliografia que anava sortint arreu del món i que permetés la publicació de molts treballs que joves i grans anaven fent, tant a Catalunya —on a poc a poc s'anaven consolidant càtedres de català— com a la resta de Països Catalans, com a l'estranger. Aquest projecte que per dir-ho d'alguna manera pensava com una mena de «Revista de Filología Española» o de «Nueva Revista de Filología Hispánica» per al català —una mena de revista que curiosament mai no havia existit a les nostres latituds—, va ser objecte d'estudis aprofundits i d'hores de discussió i va estar a punt de tirar endavant a través de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, amb el suport de l'Institut d'Estudis Catalans, única institució que en aquells moments tenia unes garanties d'independència i que gaudia d'una relativa tolerància per part del poder civil. Diversos entrebancs, tanmateix, feren impossible el que en aquells moments haurien estat uns «Estudis de Literatura Catalana», aviat substituïts per noves iniciatives: «Els Marges» (des del 1972), «Randa» (des del 1975), «L'Espill» (1979), una nova etapa dels «Estudis Universitaris Catalans» que no tingué continuïtat (1979), etc. El 1980, d'altra banda, gràcies a l'ajuda de la Fundació Congrés de Cultura Catalana l'AILLC va poder fundar també un òrgan periòdic, els «Estudis de Llengua i Literatura Catalanes», que d'aleshores ençà ha anat apareixent més

* Parlament pronunciat el 3 de desembre de 1986 a l'aula Pi i Sunyer de l'Institut d'Estudis Catalans.

o menys cada sis mesos, i la NACS ha creat una elegant «Catalan Review», enguany mateix, en col·laboració amb Edicions dels Quaderns Crema.

Totes aquestes realitzacions, amb moltes de les quals he estat o estic més o menys relacionat, i la feina diària cada cop més absorbent i més feixuga en van fer deixar de banda el projecte inicial. Malgrat tot, continuava pensant que era un objectiu no cobert i vaig tenir l'agradable sorpresa de comprovar que una especialista en literatura catalana deu anys més jove que jo, formada a la Universitat Autònoma, un cop esdevinguda catedràtica va tenir un dia un somni d'una nit d'estiu, a no sé quina vall pirinenca, que poc o molt ressuscitava el propòsit de tirar endavant una revista gruixuda, on cabessin les aportacions de les noves generacions al costat de les de les persones diguem-ne «consagrades», i que donés la importància que es mereixia a la secció de bibliografia i de ressenya de llibres.

Quan la Lola Badia em va comentar el seu somni estiuenc, li vaig omplir el cap explicant-li velles històries de projectes perduts i poca cosa més, però li vaig prometre d'ocupar-me de la qüestió. En aquell moment no sospitava que ben aviat sorgiria l'oportunitat de posar-lo en marxa i de dur-lo feliçment a terme. Aquesta oportunitat, no cal repetir-ho, fou la petició que em féu el president de l'Institut, el bon amic Enric Casassas, perquè l'ajudés a donar vida a la somorta secció de llengua i literatura de la Societat Catalana d'Estudis Històrics. Fiant-me de la seva promesa que l'Institut fóra un espai de llibertat, en el qual podríem dur a terme les nostres aspiracions, vaig convèncer la Lola Badia perquè assumís no solament la redacció d'una revista sinó també la feina molt més ingrata de la secretaria de la secció, i d'acord amb ella vaig engrescar tota una colla d'amics —especialistes en llengua i literatura, professors a la Universitat de Barcelona o a l'Autònoma, a la de les Illes Balears i a la de València— perquè ens ajudessin a fer una tasca d'equip oberta a tots els horitzons, amb uns paràmetres on cabés tothom que treballés amb honestat, fos quina fos la seva ideologia i la seva metodologia.

I aquí tengué el primer resultat d'aquesta tasca, que s'ha allargat més del compte i ha topat amb més entrebancs que no hauríem sospitat. Al final, però, ens n'hem sortit i d'una manera que ens fa goig. No cal dir que jo sóc la persona més poc adequada per opinar sobre «Llengua & Literatura», ja que, pel privilegi de l'edat, em va tocar d'esdevenir-hi un *primus inter pares* que ha tingut la sort de tenir uns col·laboradors eficaços i lleials, dignes de tota confiança i capaços de fer una feina ben feta. Puc dir, però, que no em sap greu haver-me embrancat en aquesta aventura ni haver-hi embrancat els amics del consell de redacció i els prohoms —també amics— del consell assessor, dels quals esperem articles i suggeriments. I en aquest moment vull oblidar-me de totes les reunions, de tota la correspondència, de totes les trucades, de tots els maldecaps i els embolics petits o grossos que ha calgut

afrontar, i pensar només en el present i en el futur, amb il·lusió i amb esperança.

Vull agrair de tot cor la col·laboració incondicional que hem trobat en tants de vosaltres i en molts altres que no han pogut venir o que són lluny, una col·laboració tan generosa que ens ha permès d'acumular articles per als pròxims volums. Haig d'agrar també l'ajuda de l'Editorial Empúries, i d'una manera ben especial la de la Maite Guisado, que s'ha fet càrrec de la pesada feina de correcció d'originals i de proves, i la de la Laura Ripoll, que ha posat la seva competència de bibliotecària al servei de la secció de bibliografia. I no cal dir que haig d'agrar el suport de l'Institut d'Estudis Catalans, que recentment ens ha fet la confiança de convertir-nos en societat filial independent. L'11 de desembre de 1911 Antoni Griera comentava a mossèn Alcover, oposant-se a un projecte de l'Institut, que «una revista de Filologia a Catalunya no pot existir de cap manera, primer per falta de gent capassa de sostenir-la. No tenim un filolec i mal podem volguer crear una Revista de Filologia i per fer un paper ridícol davant dels filòlegs no cal emprendre plans irrealsables». Hem d'esperar que d'aleshores ençà les coses han canviat una mica.

I res més. La revista és aquí i és de tots. Esteu convidats a col·laborar-hi i a dir-hi la vostra. Demaneu-nos que no ens cansem de tirar-ne endavant el carro i desitgeu-nos que aviat tinguem un relleu que ens permeti de descarregar-nos-en.